

ในเดือนมีนาคม 2553 สำนักระบาดวิทยา ได้รับรายงาน ผู้ป่วย/ตายด้วยโรคพิษสุนัขบ้า จำนวน 4 ราย ซึ่งคิดเชื้อจากแขวงวัดท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ และแขวงคลองเตย เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร รวม 2 ราย ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี 1 ราย และ ตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี 1 ราย และมีผู้ป่วยสะสมตั้งแต่เดือนมกราคม 2553 อีก 7 ราย จากจังหวัดกรุงเทพมหานคร 3 ราย สมุทรปราการ กาญจนบุรี สระบุรี และตาก จังหวัดละ 1 ราย ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 แสดงจังหวัดที่มีผู้ป่วย/ตายด้วยโรคพิษสุนัขบ้าผู้ป่วย/ตายในเดือนมีนาคม 2553 และผู้ป่วย/ตายสะสมตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2553

ผู้ป่วยรายที่ 1 เป็นเพศชาย อายุ 32 ปี พักอยู่ที่แขวงวัดท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ผู้ป่วย/ตายถูกแมวจรจัดกัดที่ข้อมือเป็นแผลลักษณะช่วยแมวจากการถูกสุนัขในตลาดรวมกักบริเวณตลาดศาลาน้ำร้อน แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย ประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ 2553 ผู้ป่วย/ตายไม่ไปฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า จนถึงวันที่ 12 มีนาคม 2553 ผู้ป่วยมีอาการกลืนลำบาก กลืนน้ำ และแน่นหน้าอก เสียชีวิตวันที่ 14 มีนาคม 2553 ผลการตรวจ

ทางห้องปฏิบัติการที่กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข ด้วยวิธี PCR จากเซลล์กระจกตาและน้ำลายยืนยันว่าเป็นโรคพิษสุนัขบ้า

ผู้ป่วยรายที่ 2 เป็นเพศชาย อายุ 67 ปี พักอยู่ที่แขวงคลองเตย เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร อาชีพซ่อมรถยนต์ ผู้ป่วย/ตาย ถูกลูกสุนัขจรจัดบริเวณที่พักอาศัยกัดบริเวณนิ้วชี้ ประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ 2553 ผู้ป่วย/ตายไม่ไปฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า จนถึงวันที่ 13 มีนาคม 2553 ผู้ป่วยมีอาการกลืนลำบาก กลืนน้ำ กลั้วลม และเกร็งกระตุก เสียชีวิตในวันที่ 16 มีนาคม 2553

ผู้ป่วยรายที่ 3 เป็นเพศหญิง อายุ 6 ปี พักอยู่ที่ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ผู้ป่วย/ตายถูกสุนัขมีเจ้าของข้างบ้านกัดที่ขา ประมาณปลายเดือนธันวาคม 2552 หลังจากสุนัขกัด เจ้าของสุนัขตายโดยไม่ได้นำไปตรวจวินิจฉัยทางห้องปฏิบัติการ หลังจากนั้นผู้ป่วย/ตายไปฉีดวัคซีนป้องกันโรคบาดทะยักที่สถานีนอนามัย เจ้าหน้าที่แนะนำให้ไปฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าต่อที่โรงพยาบาล แต่ญาติไม่พาผู้ป่วย/ตายไปฉีดวัคซีนต่อ จนถึงวันที่ 19 มีนาคม 2553 ผู้ป่วยมีอาการไข้ คอแข็ง ชักเกร็ง กลืนน้ำลายลำบาก และเสียชีวิตในวันที่ 23 มีนาคม 2553 ได้เก็บตัวอย่างปมรากผมเพื่อตรวจวินิจฉัยทางห้องปฏิบัติการ แต่การเก็บตัวอย่างไม่เหมาะสม เนื่องจากมีแต่เส้นผม ไม่มีปมรากผมติดมาด้วย จึงไม่สามารถตรวจการติดเชื้อนี้ได้

ผู้ป่วยรายที่ 4 เป็นเพศชาย อายุ 39 ปี อาชีพรับเหมาก่อสร้าง พักอยู่ที่ตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ผู้ป่วย/ตาย ถูกลูกสุนัขอายุ 3 เดือนมีเจ้าของ ที่เป็นรับเหมาก่อสร้างกัดที่นิ้ว ประมาณปลายเดือนพฤศจิกายน 2552 หลังจากนั้น 1 สัปดาห์ สุนัขที่กัดตายลงโดยเจ้าของสุนัขไม่ได้นำไปตรวจวินิจฉัยทางห้องปฏิบัติการ จนถึงวันที่ 28 มีนาคม 2553 ผู้ป่วยมีอาการไข้ และกลืนน้ำลายลำบาก และกลั้วลมในวันต่อมา ผู้ป่วย/ตายเสียชีวิตในวันที่ 31 มีนาคม 2553 ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการที่ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข ด้วยวิธี PCR จากเซลล์กระดูกไข่มสันยืนยันว่าเป็นโรคพิษสุนัขบ้า

สรุปผู้ป่วย/ตายในเดือนมีนาคม 2553 เป็นเพศชาย 3 ราย เพศหญิง 1 ราย อยู่ในกลุ่มอายุ 5-9 ปี กลุ่มอายุ 25-34 ปี กลุ่มอายุ 35-44 ปี และกลุ่มอายุ 65 ขึ้นไป กลุ่มละ 1 ราย โดยผู้เสียชีวิต 3 ราย ได้รับเชื้อโรคพิษสุนัขบ้าจากสุนัข ส่วนอีก 1 รายได้รับเชื้อโรคพิษสุนัขบ้าจากแมว สุนัขที่นำโรคทำให้ผู้ป่วยเสียชีวิต เป็นลูกสุนัขที่มีอายุ

3-4 เดือน 2 ราย อีก 1 ราย ไม่ทราบอายุ สุนัขทั้ง 3 ตัวเป็นสุนัขมีเจ้าของ 2 ตัว และไม่มีเจ้าของ 1 ตัว สุนัขและแมวทุกตัวไม่เคยฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

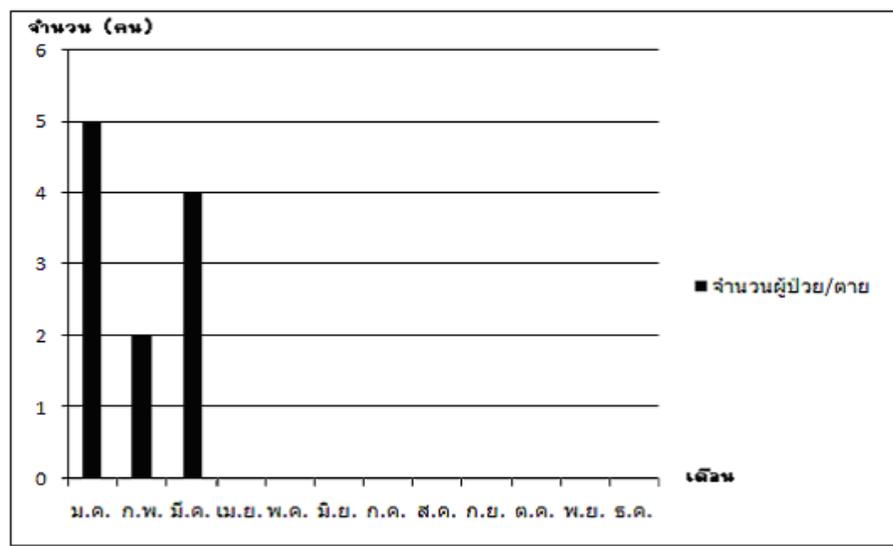
ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม - 31 มีนาคม 2553 สำนักกระบาดวิทยาได้รับรายงานสะสมผู้ป่วย/ตายด้วยโรคพิษสุนัขบ้าจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และสำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร จำนวน 11 ราย จาก 6 จังหวัด คือ กรุงเทพมหานคร 5 ราย จังหวัดกาญจนบุรี 2 ราย สมุทรปราการ สระบุรี ตาก และชลบุรี จังหวัดละ 1 ราย จำแนกเป็นเพศชาย 8 ราย เพศหญิง 3 ราย เป็นผู้ป่วย/ตายในกลุ่มอายุ 25-34 ปี และกลุ่มอายุ 35-44 ปี 6 จังหวัดละ 3 ราย กลุ่มอายุ 45-54 ปี 2 ราย ส่วนกลุ่มอายุ 5-9 ปี กลุ่มอายุ 15-24 ปี และกลุ่มอายุ 60 ขึ้นไป กลุ่มอายุละ 1 ราย จำแนกเป็นผู้ป่วย/ตายในเดือนมกราคม 5 ราย เดือนกุมภาพันธ์ 2 ราย และ มีนาคม ดังรูปที่ 2

ผู้ป่วย/ตาย 10 ราย ได้รับเชื้อโรคพิษสุนัขบ้าจากสุนัข และอีก 1 ราย ได้รับเชื้อจากแมว สุนัขที่นำโรคเป็นลูกสุนัขที่มีอายุต่ำกว่า 3 เดือน 1 ราย อายุ 3-4 เดือน 3 ราย อายุมากกว่า 1 ปีขึ้นไป 5 ราย (ร้อยละ 50) และไม่ทราบอายุสุนัข 1 ราย สุนัขดังกล่าวเป็นสุนัขมีเจ้าของ 8 ตัว (ร้อยละ 80) โดยเป็นสุนัขที่ไม่เคยฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า 9 ตัว ส่วนอีก 1 ตัวเคยได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า โดยเจ้าของสุนัขเป็นคนซื้อและฉีดวัคซีนเอง ลักษณะของการรับเชื้อ พบว่าถูกกัดเป็นแผลลึก/ฉีกขาด 6 ราย แผลหนังขาด 1 ราย และแผลลอก 2 ราย ไม่ทราบลักษณะแผล 1 ราย และไม่มีประวัติถูกกัด/ข่วน แต่เลี้ยงดูใกล้ชิดสุนัข 1 ราย ตำแหน่งของบาดแผลในบริเวณต่าง ๆ ของร่างกาย ได้แก่ นิ้วมือ ข้อมือ ฝ่ามือ

3 ราย คาง ปาก จมูก แก้ม 2 ราย แขน ลำตัว หน้อก คอ 2 ราย น่อง หน้าแข้ง เข้า ขา สะโพก 2 ราย นิ้วเท้า ข้อเท้า ฝ่าเท้า 1 ราย และไม่ทราบรายละเอียดของตำแหน่งบาดแผล 1 ราย

จากการประเมินสภาพปัญหาของโรคพิษสุนัขบ้าในประเทศไทยใน 3 เดือนที่ผ่านมาพบว่าส่วนใหญ่มีการเกิดโรคอยู่ในภาคกลาง โดยเฉพาะกรุงเทพมหานครพบผู้ป่วย/ตายถึง 5 ราย และจังหวัดกาญจนบุรี 2 ราย ผู้สัมผัสโรคพิษสุนัขบ้าทุกรายไม่ไปฉีดวัคซีน เนื่องจากไม่ได้ตระหนักถึงการฉีดวัคซีนป้องกันโรค เช่นเดียวกับเจ้าของสุนัขไม่ได้สนใจที่จะนำสุนัขของตนไปรับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคนี้ เพราะยังเข้าใจว่าลูกสุนัขไม่น่าจะเป็นโรคพิษสุนัขบ้า เมื่อถูกกัดผู้ปกครองจึงไม่พาเด็กไปฉีดวัคซีน

โรคพิษสุนัขบ้าเป็นโรคติดต่อทางสมองที่สำคัญ การตรวจวินิจฉัยยืนยันทางห้องปฏิบัติการมีความจำเป็นในการแยกผู้ป่วยโรคพิษสุนัขบ้าออกจากผู้ป่วยที่แสดงอาการสมองอักเสบรายอื่น การเก็บตัวอย่างส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการในขณะที่ผู้ป่วยมีชีวิตอยู่ นอกจากจะช่วยยืนยันการวินิจฉัยของแพทย์แล้ว ยังช่วยป้องกันโอกาสการแพร่กระจายเชื้อ ซึ่งตัวอย่างที่ดีที่สุดในการตรวจวินิจฉัย ได้แก่ เนื้อสมองและปมรากผมเมื่อเสียชีวิตแล้ว ส่วนการเก็บน้ำลาย ปัสสาวะ น้ำไขสันหลังขณะยังมีชีวิตอยู่ ควรเก็บตัวอย่างมากกว่า 1 ครั้ง เนื่องจากเชื้อไวรัสโรคพิษสุนัขบ้าอาจไม่ปนเปื้อนออกมาทุกครั้งที่เก็บ ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการที่ให้ผลจากการเก็บน้ำลาย ปัสสาวะ น้ำไขสันหลัง และปมรากผมไม่ได้ยืนยันว่าผู้ป่วยไม่ได้ติดเชื้อโรคพิษสุนัขบ้า ในทางปฏิบัติการเก็บปมรากผมต้องให้แน่ใจว่ามีปมรากผมคิดมาด้วย ไม่ใช่การตัดผมออกมา

รูปที่ 2 จำนวนผู้ป่วย/ตายด้วยโรคพิษสุนัขบ้าจำแนกรายเดือนตั้งแต่ วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2553